

Numerus nullus

Évek óta folyik már a csendes, konok, kitartó harc az erdélyi kisebbségi ifjúság ellen. Csak néha-néha hallatszott egy-egy hangosabb sikoltás, amikor a tanügyi inkvizíció hüvelyk-szorítója mélyebben szaladt be az eleven husba. Az emberiség kultúrtörténetében egészen páratlanul áll az az irtó hadjárat, amelyet a liberális kormányzat folytat immár esztendő óta az erdélyi kisebbségek kulturájára ellen. Ez a hadjárat most egy jelentős fejezethez érkezett. Bátran állítható, hogy a napokban lezajlott érettségi vizsga a kisebbségi kulturák Szedánja volt, ahonnan véres fejjel buktak vissza kulturánk előrehaladt fiatal harcosai. A kolozsvári Tarbut liceum tizenkilenc növendékét bocsátott utnak erre az ütközetre, akik közül azonban kilencen már az előcsatározásoknál (az osztályvizsgán) elhullottak. A baccalaureatus barrikádjai ellen már csak megfoghatkozott számmal, tizen vonulhattak fel. És e tiz közül újabb kilenc esett el a harcban és csak egyetlen egynek sikerült megmászni a szenvedések Golgotáját. A hősi elbukottak száma a többi kisebbségi iskoláknál sem kedvezőbb. Egyformán sujtott le mindannyiunkra a liberális kormány büntető keze.

Eltekintve azoktól a hangtalan belső tragédiáktól, amelyek az ifjúság lelkében játszódnak le, ez az érettségi tragédia valameányi romániai kisebbség számára halálos csapást jelent és kísérteties perspektívát nyit a jövőre nézve. A most lezajlott érettségi vizsgák világosan mutatják meg azt a szándékot, amellyel a mai kormányzati rendszer a mi sorsunkat meg akarja pecsételni. Csirájában akarja megfőjtani a kisebbségi kulturákat, apró bimbó korában akarja letörni a feltörekvő szellemi életet és sterilizálni, magtalaná akarja tenni a kisebbségi népek jövőjét. A fejsze éle immár létünk gyökereit vágja át.

E szörnyűségek láttára fel kell ébredniük azoknak is, akik eddig egy jobb jövőbe bízva, elhesegették maguktól az egyre jobban közeledő rémképeket. Ma már látjuk, hogy a liberális kormány meghirdette ellenünk az élet-halálharcot és nekünk okosan, megfontoltan, de *mindenekfölött gyorsan* kell védekeznünk és cseledeznünk, ha nem akarjuk, hogy mind egy szálig elhujjunk ebben az egyenlőtlen harcban. Mindenekelőtt *appellálnunk kell a román nép lelkiismeretére* és be kell bizonyítanunk, hogy *a mi vereségünk nem jelenti egyben az ő győzelmüket is*. A most bevezetett érettségi rendszer nemcsak a kisebbségi kulturákat érinti hátrányosan, de megfizeteli és megkinozza a jobb sorsra érdemes román diákságot is.

Ez az érettségi rendszer lélek nélküli, merev lekopirozása a francia érettségi rendszernek anélkül azonban, hogy figyelembe vették volna azokat a mélyreható különbségeket, amelyek pszichikai, gazdasági és kulturális téren a francia és román viszonyok között fennállanak. De míg a román diákokat az érettségi rendszer csupán megfizeteli, addig a kisebbségi érettségizőket mintegy jól beirányított pergőtűz, valósággal lekaszálja. Ami most történik, az már nem is a numerusz klauzusz gyakorlati megvalósítása, hanem ennél sokkal több: *numerus nullus*. Nincs kegyelem senkinek.

A román közvéleménynek, de különösen a román demokráciának meg kell látnia végre, hogy ennek a rendszernek továbbfolytatása nemcsak szégyenletes erre a nagyraihivatott országra, de végzetesen káros is. A romániai kisebbségek, különösen a zsidóság, sohasem fognak belenyugodni abba, hogy ifjúságuk jövőjét ilyen brutális és törvénytelen módon törjék derékon. Sohasem fognak belenyugodni abba, hogy ilyen kicsinyes és kerülő utakon kiszivattyúzzák fölöttünk a kultura levegőjét,

hogy azután a tudatlanság fertőjében fulladjunk meg. Amikor az iskoláért és a tanítás szabadságáért harcolunk, akkor az *életünkért harcolunk*. Az ék téért pedig mindenki kétségbeeséssel és erejének végső megfeszítésével harcol. És ennek a harcnak hangjai, e lázas felhördülések és halálsikoltások nem maradhatnak az ország határain belül. Nincs olyan hangfó, amely a határokon fel tudná tartóztatni azt a velőtrázó sikoltást, amely a kisebbségek torkából kiszakad. És ha itt bent nem igyekeznek majd idejekorán elcsitítani és megbékíteni a lelkeket, akkor előbb-utóbb

fel fog figyelni a világ, mert fel kell figyelnie arra, hogy *mi történik itt*. És meg fogja hallani a hangokat a vádoló és kétségbeesett panaszkokat, amelyek eddig csak szordinosan hagyták el az ajkakat, de amelyeket most már a halálfélelem meg fog százszorozni. Ha panaszaink és jogos kívánságaink itt továbbra is siket fülekre találnak, fel fogjuk ébreszteni a világ lelkiismeretét, amely talán mégsem fog sző nélkül belenyugodni abba, hogy a huszadik században halálra ítéljenek kulturákat és a középkor sötétségébe süllyeszzenek vissza vergődő és jószándéku embermilliókat.

Az érettségi tragédia

**Nyolcvannyolc százalékát buktatták el a kisebbségi maturanusoknak
A Tarbut fiugimnázium összes érettségiző növendékeit elbuktatták**

(Uj-Kolozsvár, július 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Baritiu-gimnáziumban működő bizottság ma délelőt féltizkord függesztette ki az érettségi vizsgálatok eredményeit. Az iskola komor folyosóján szorongva gyülekeznek a tizenhét-tizennyolc éves maturanusok és hitetlenül vizsgálják a fehértáblákra sorakoztatott számeredményeket. Először nem is akarnak hinni szemeknek, azután lecsüggednek a fejek és az ifju diáklányokból az elkeseredés minden erejével tör ki a zokogás. Deresedő apák és anyák, akik remegő szívvel kísérték el a középiskolai pályafutás végső stációjára gyermekeiket, izgatottan róják a bolthajtásos folyosót és remegő hangon kérdegetik egymást:

— Hát most mihez kezdünk? És mihez kezdjenek gyermekeink?

A Baritiu-gimnáziumban működő vizsgáztató-bizottság előtt százötvenhárom diák állott érettségire. A Baritiu-liceum *harminché* növendéke közül *nyolc* bukott el. A református főgimnázium *harmincnégy* hallgatójából *három*, az unitárius gimnázium *harminc* hallgatójából egy ment át csupán.

A bizottság a Tarbut-gimnáziumnak mind a hat maturanusát elbuktatta, míg a négy leánynövendék közül egyet átengedett.

A katolikus fiugimnázium *tizenkilenc* érettségizője közül *három*, a református leánygimnázium *kilenc* növendékéből *kettő*, a Marianum *tizennégy* maturanusából pedig *négy* járta meg szerencsésen az érettségi kanosszáját.

A Regina Maria ban működő bizottság előtt jórészt a környékbeli vegyes anyanyelvű diákság látogatta állami gimnáziumok maturanusai vizsgáztatója. A naszói gimnázium *huszonöt* érettségizője közül átment *tizenegy*, a dési gimnáziumból *huszonegy* közül *tiz*, a szamosújváriból *huszonhét* közül *nyolc*, a beszercei szász gimnáziumból *harminckettő* közül *husz* (az intézetnek mind a tiz zsidó maturanusát elbuktatták) és — last not least — a Regina Maria *tizennégy* növendékéből *egy* sem buktattak el.

Ezekből a rideg számokból az érettségiző diákságnak, de különösen a nem román nyelvű diákságnak hatalmas és példa nélkül álló tragédiája bontakozik ki. A bizottságok a kisebbségi maturanusok *nyolcvannyolc százalékát* vették vissza és Kolozsvár hét kisebbségi iskolájának *szaztizenhat* érettségizője közül *mindössze tizennégyet* találtak minimális százalékszámmal az egyetemi továbbtanulásra képesítettnek.

A Tarbut buktottjai

Külön fejezetet érdemel az ideai érettségi krónikájában a Tarbut sorsa. A gimnázium tanári kara Antal Márk főigazgatóval, dr. Kohányi és Winkler Janka igazgatókkal az élén, egész éven át önfeláldozó küzdelmet folytatott és főként ennek a teljesen harmónikus munkának az eredménye az, hogy az intézet buktottjai, átesvén az első csalódás intenzívítésán,

öntudattal, igazukba vetett hittel, szinte filozófikus megnyugvással viselik sorsukat. Valóban, a Tarbut nem közönséges intellektusos és készülségi érettségizői csodálkozva fontolgathatják magukban azokat az okokat, amelyek ezt a gyászos eredményt produkálták.

Az eredmények kihirdetése után alkalmunk volt beszélgetni néhány buktott diákkal, akik a vizsgáztatás rendkívül érdekes körülményeiről a következőket mondták el:

— A Tarbutban tizenketten mentünk osztályvizsgára, négyen javítóra buktak, egy pedig végleg kimaradt, érettségire tehát heten kerültünk. Egyikünk nem bírta előkeríteni a kilencszáz lej vizsgadíjat s így a bizottság előtt csak hatan jelenhettünk meg. A hat közül három még abban az időben, amikor nyilvános iskolába jártunk, *szinjeles tanuló volt* és a többiek is általában jó eredménnyel végeztek. Az egyetemleges bukásból már csak ezért is megállapítható az, hogy a klasszifikációt nem a tudás, a lelkiismeretes felkészültség irányította.

Rendkívül finom embereknek látszottak

— Mik az ön személyes impressziói a vizsgáztató bizottságról? — kérdeztük az egyik buktottól.

— Öszintén szólva, rendkívül finom embereknek látszottak és előzékenyséjük szinte feltűnt. Kérdezési módszerük azonban nem volt jóakaratu. En például történelemből Mircea csatáját kaptam tézistül, de nem tarthattam előadást, ami lényegesen megkönnyíthette volna a felelést, hanem csak a számszerű adatokat volt szabad felsorolnom. Franciából kitűnően feleltem, de ennek ellenére *ötöst kaptam*. Általában, ha valaki valamilyen tárgyból a nehezen felfogható kérdések ellenére is feltűnően jól felelt, akkor a többi tantárgyból *jegyjeit annyira leszorították*, hogy médiája, vagyis az összes tantárgyából kapott jegyeinek középátlánya lejjebb esett, mint az előirt minimum. Így például előfordult az, hogy egy diák, aki egyetlen tárgyból sem kapott elégtelent, megbukott, mert számarányosa nem érte el a kötelező hatot.

Egy másik tarbutista a következőket mondta:

— Eleinte el voltunk ragadtatva a bizottságtól. Rendkívül udvariasan kérdeztek és ez nagy mértékben emelte önbizalmunkat. Mondhatom, hogy feleleteink kitűnően sikerültek, nem egy esetben gratulációt is kaptunk, noha ha egy főkérdésre nem tudtunk megfelelni, *kisegítő mellékkérdést nem adtak fel*. Franciából teljesen hibátlanul feleltem, de megdöbbésemre az osztályzat mégis alul állt a médián. Földrajzból a következő lehetetlen feladatot kaptam: sorolja fel Moldovamegye fontosabb hegyi és vízrajzi elnevezéseit *délről északra*.

Gratuláció után bukás

Egy könnyeszemű diákkisasszony veszi át a szót:

— Minden tárgyból nagyszerűen feleltem, annyira, hogy a bizottság egyik tagja, Forti-

Lei
100
132
80
160
140
360
176
176
198
176
176
48
110
154
176
150
160
176
176
176
24
120
132
36
36
100

nescu professzor külön gratulált. Ennek ellenére elbuktattak olyan módon, hogy egyes tárgyakból kettesre szorították le az osztályzatokat és így nem jött ki a médiám. Felmerül most az a kérdés, hogy érdemes-e öszszel újabb vizsgára kiállani. Mert eltekintve az anyagi áldozattól, van-e reményünk arra, hogy ez az érthetetlen, igazságtalan vizsgáztatási rendszer meg fog változni?

És a Tarbut fiatal diákjai és diákkisasszonyai összehajolva tanácskoznak azon, hogy lesz-e idő, amikor az érettségi a tudás, akarat, a készségek politikamentes, tisztességes erőpróbája lesz...

Alkalmunk volt egy középiskolai tanárral hosszabb beszélgetést folytatni, aki az idejérettségi vizsgálatokon tett megfigyeléseit a következőkben rögzítette le:

— Az osztályvizsgák, a tauári kar ismételt közbenjárásai ellenére, olyan hosszadalmasan tartottak, hogy az érettségizők nem készülhettek kellőképpen elő, jöllehet sok olyan tantárgy szerepelt a bizottságok programján, amelyeket részint több éve nem tanítottunk, részint pedig annakidején magyarul adtunk elő. Ilyen tantárgyak például a kémia, az ásványtan és a botanika, míg a román irodalmat, a román történelmet és a franciát csak az utóbbi években adtuk elő. A Tarbut diákjai speciálisan nehéz helyzetben voltak, mert román feleletüket úgy mérlegelték, mintha a román nyelv anyanyelvük lenne.

— A bizottság tagjai minden tárgyból két kérdést adtak fel. Ha az érettségiző az egyik kérdésre nem tudott válaszolni, nem tettek kiegészítő mellékkérdéseket, hanem rögtön áttértek a második főkérdésre. Teteleket nem osztottak ki, hanem megoldandó feladatokat ad hoc jelöltek ki. Az egyes kérdésekre alig engedélyeztek néhány pillanatnyi gondolkodási időt, noha kérdéseik rendkívül homályosan, nehezen fel foghatóan voltak megfogalmazva. Így például a Tarbut egyik jeles növendékének fiúakból a következő kérdést adták fel: „Mi történnék, ha a gázat összesűrítik és a gáz molekulái az edény falát érintik?” A diák, aki jó fizikus, a bonyolult román kérdést nem értette meg és hallgatott, ámbar biztosan folyékonyan felelt volna, ha a tétel így hangzik: „Beszéljen a gázok nyomásáról”.

— De ettől eltekintve, az elbuktatott érettségizőknek legnagyobb része kitűnően felelt és bármely pártatlan bizottság előtt nyugodtan felvehetné a versenyt bármely jelesen érettségizett diákkal.

Egy gyászos érettségi szomorú humora

Jöllehet az érettségi szomorú eredményei igazi tragédiát jelentettek a diákszíveknek, az ifjuság ösztönös ereje, deris gondtalansága már a felocsúdas utáni első percekben kitermelte a maga matura-humorát. Egy csomó bukott diák és diáklány beszélget hangosan egyik kolozsvári gimnázium előcsarnokában és jókat nevetnek az eredmények valláspolitikai értékelésén:

— Kérlek szépen, alapjában nem történt semmi, csupán a kitélt szabályokhoz alkalmazkodtak a bizottságok. A zsidóknak bizottsági szavazattöbbséggel sincs istenük, megbuktatták tehát valamennyijüket. Az unitáriusoknál egy az Isten, amint már Jókai is megmondotta... átment tehát egy. A reformátusoknál és katolikusoknál a szentháromság szabályai szerint hárman csusztak keresztül. Állítólag egy buddhagimnázium is készült vizsgáznia, de arrafelől több az isten, mint a maturáns. Tehát inkább Indiában maradtak, nehogy zavarba hozzák a bizottság mélyen tisztelt tagjait.

Háromszázhetven alkoholmérgezés egy nap alatt Amerikában

Newyork, július 7. A vasárnapi nemzeti ünnepen súlyos alkoholkicsapongások történtek. A nagyobb városokban alkoholmérgezés következtében kétszázötvenen haltak meg, százhuszan pedig olyan veszélyesen betegedtek meg, hogy életbenmaradásukhoz kevés a remény.

Reakciós támadás egy pacifista német tudós ellen

Botrányba fult Gumbel tábingeri professor előadása

Berlin, július 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A csendes Tábinger városkában szenzációs jelenetek játszódtak le július negyedikén. Ezen a napon ugyanis dr. Gumbel, heidelbergi professor előadást tartott az egyetem aulájában Németország és Franciaország viszonyáról. Dr. Gumbel a reakciók egy háború befejezése után megjelent könyve miatt gyűlölik. A könyv, amelynek címe „A gyilkosság négy esztendője”, egyike volt a háború utáni irodalom legkapósabb munkáinak és sokban hozzájárult Németország köztudatának a pacifizmus felé való irányításához. A német nemzetiek azonban indexre tették a könyvet és újságcikkeikben és röpiratokban több ízben megfenyegették dr. Gumbelt.

Amikor Gumbel professor előadása számára megnyitották az egyetem legnagyobb előadó termét, a reakciós diákok egy csoportja fülkeltető kiabál-

lásba kezdett, úgy, hogy erőszakkal kellett a fiatal embereket eltávolítani. Közben az egyetem elé kivonult a rendőrség is, amelynek főnöke azt a tanácsot adta a szociáldemokrata diákságnak, hogy alakítsanak egy rendfenntartó bizottságot, amely minden készülő incidenst akadályozzon meg.

Egy félóra múlva ugylátszott, hogy a levegő már megtisztult, mire Gumbel professor felállott a katedrára és megkezdte előadását. Ebben a pillanatban közpört irányítottak az ablakok felé és az egyetem épületétől kisiető diákokat is kövekkel fogadták. Az előadást be kellett szüntetni, a bentlévők pedig a rendezvarók megfenyítésére siettek ki az utcára. Itt a két tábor között közelharc fejlődött ki, amelynek csak a katonaság és a fesskendőkkel kivonult tüzőrség vetett véget. A rendőrség többeket letartóztatott.

Hatvan óra alatt Európa központjából Newyorkig

A léghajózás új perspektívái. Anglia légi öszeöntetése Palesztinán át Ausztráliáig

E cikket Lord Thomsohn írta, aki szelött a brit léghajózási ügyek államtitkára volt és egyike a legnagyobb szakembereknek. Nemrégiben érkezett vissza az Egyesült Államokból, ahol tanulmánytárgyává tette Amerika légi közlekedésének fejlődési lehetőségeit. Alábbi fejtegetései élesen mutatják azt a perspektívát, ami a légi közlekedés körül mostanában bontakozik ki.

Minden kereskedő egyetért velem abban, hogy a kereskedelmi, politikai és szociális haladás a közlekedés gyorsaságától függ. Ma már ott tartunk, hogy igényeinket nemzetközi vonatkozásokban sem a vasut, sem a gőzhajó nem elégítik ki.

Ki kell emelnem azt a momentumot, amelyre kevesen gondolnak, nevezetesen, hogy a léghajó nem vetélytársa a repülőgépek, ellenkezőleg, egyik kiegészíti a másikat és ha majd ki fognak alakulni a világ légi utvonalai, akkor majd minden légi közlekedési eszköznek meg lesz a maga szerepe.

Angliában ugyan szubvencionálják a kereskedelmi léghajózást, de tisztára a viszonyok nyomása következtében. A mi országunk aránylag kicsiny és nekünk idegen országokban kell piacot teremtenünk. Nagy, szubvencionált légi koncernünk, az Imperial Airways rendes közlekedést tart fenn nemcsak Anglia és Skotland városai között, hanem Páris, Berlin, Köln, Brüsszel és Amszterdammal. A rengeteg költség és a nehezen leküzdhető akadályok a magánvállalkozás számára szinte lehetetlenné tették, hogy ilyen forgalmat fentarthassanak, úgy, hogy a kormány saját érdekében valónak látta e vállalkozásokat támogatni.

Javasoltam, hogy ezeket az európai turákat, amennyire csak lehet és minél előbb Konstantinápolyig terjesszük ki, innen azután Kiszsián át Palesztináig és Bagdadig. Innen a Perzsa-golf tengerparti vonalát követve, terjesszük ki az utat Indiáig, ahonnan Singaporen keresztül Észak ausztráliával remélhetünk összeköttetést kapni. Ausztráliában már egy igen kiterjedt és jól bevált légi közlekedés van üzemben. Meg vagyok róla győződve, hogy a nagy költségek végül is igen jó befektetéseknek fognak bizonyulni.

Nagykiterjedésű országokban ajánlom a kormánysegélyt az olyan vállalatok számára, amelyek be vannak rendezve ugynevezett légi utakra. Egy légi út alatt értek negyventől nyolcvan kilométernyi távolságban fekvő repülőtereket, ahol katonai és kereskedelmi és katonai repülőek leszállhatnak, benzint vehetnek fel és gépkatrészek és meteorológiai jelentések állanak rendelkezésükre. Ugyancsak itt legyenek szálláshelyek gépek és személyzet számára, továbbá műhelyek. Esténként ezeket a kikötőhelyeket ki kell világítani, hogy éjjel is fel-

ismerhesse őket a repülő. A térképeken meg kell jelölve lenniük és éppúgy a kormány felelőssége alatt kell állaniuk, mint a tengerpart bármely kikötője.

Nagyon ajánlatosnak tartanám, ha a kormány egy kísérleti osztályt rendezne be a repülőszakmában bevált emberek számára, akik új konstrukciókkal foglalkoznának, könnyű dinamók megtervezésével és minden olyan idevágó szakmai dologgal, amely az utazás biztonságosságát segítené elő. A kormánynak gondoskodnia kellene arról, hogy hibás repülőgépek egyáltalában fel se szállhassanak és ez irányban a felügyeleti jogot teljesen az államnak kellene átvállalnia.

Nekünk, angoloknak Kelet felé kell tekintünk, közelebb kell hozni egymáshoz a brit birodalom távoli részeit. Meg fogjuk nyitni a keleti légiutakat, bármilyen nagyok is legyenek a feltornyosuló akadályok. Léghajók segítségével pedig az Atlanti Óceánon át rendes légi közlekedést fogunk nyitni és reméljük, hogy Amerikával baráti verseny, nem pedig a konkurens harca fog kifejlődni. Együttesen kell nekünk a légi utnak ezt a formáját kifejlesztünk, hogy lehetőségessé váljon az Atlanti Óceánt normális viszonyok között három nap alatt, vagy még korábban átszelni. A „Los-Angeles” utja fogalmat ad nekünk arról, hogy a jövőben milyen lehetőségekre számíthatunk. Gondoljuk csak meg, hogy ez a léghajó Európa központjából, Bosztonon át Newyorkig, a orosz időjárás ellenére, nyolcvanegyórát vesz csak igénybe. Nagyobb léghajók, kedvezőbb időjárás mellett, az utat 60—70 óra alatt könnyen megtehetik. Meg merem jósolni, hogy tíz év múlva senki, akinek sietős utja lesz, nem fog gondolni arra, hogy gőzhajón jusson át az Atlanti Óceánon, mert e nagy léghajók teljes biztonsággal és kényelemmel sokkal rövidebb idő alatt fognak bennünket átvinni az újvilágrészbe.

A kínai kérdés az angol alsóházban

London, július 8. Az alsóházban interpellációt terjesztettek be Chamberlainhez arra vonatkozólag, milyen bizonyítékai vannak arról, hogy a kínai zavargásokat a szovjetkormány szítja. Chamberlain kijelentette, hogy a pekingi orosz követ beszéde eléggé dokumentálja ezt. Erre különben bizonyítékai is vannak, amelyeket azonban ebben a pillanatban még nem hozhat nyilvánosságra.

* Temesvári előfizetőinkhez! Temesváron Bachus János az Uj Kelet kézbesítője (lakik II. Burkus-u. 19., napközben a Lloyd-kávéház előtti újságbódében), aki a kézbesítésre vonatkozó mindennemű észrevételt elintézi.

Akik Hind megválasztatása uralmát remélt jobboldali ügyfeszesebb és le hogy Hinden az államférfi s

Ime egy-ké A jobbolda alkalmával a társaság-ellenes ban Friedens tesé betiltotta.

A völksich föl az elnökhö főnököt csapja fon nem mutá első napokban panaszokdók Friedericus ind nagy nyugalon

— Eltűrön sem vagyok b

Ezt e vála metországbán, oldali Hinden tiki tulkapás

Egy másik jellemét tükrö

Néhány na von Graefe v a következő p

— Ön dol dekében?

— Igen.

— Tud a mint birodalm nem az alkot

— Tudtam

— Akkor, párthívei köz

kezetebe.

Ezzel vége

A völksich nagyon az eln

katolikusokból

gadott és ez a san hangzó m

zött, hogy ört

vei eljöttek h

haza minden

Olyan szavak,

faji antisemit

Gróf Reve

a szörnyű eset

Hindenburg, r

Az audienc

Az evange

mükben, hogy

egyedül akart

ban az elnök

gaszkodik a k

— Mint b

nyezetének és

ségnek — pár

a lehető legl

Korrektség

adja a mider

gebbi elődje é

A napokb

sohn, a berlin

aki egy közga

előtte.

— Nyiltan

értem ezt a t

nyozni fogom,

hozzak ebben

Ezzel a sz

dőtől.

Apróságok

konszervessé

ellen, amely a

vivnak.

Kristály Kereskedők figyelmébe! Festünk színtartóan adjusztálva bármilyen színre végárukat, fejkendőket, pamut- és gyapjú tonlat. **Cluj** Telefon **5 0 0** Nagyban festésnél árendemény! Kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár

Ha mivén **buto** akat venni, ne sajnálja az utat **S** **ERŐLYES** **B** **AVÉLŐSOK** **H**

A korrekt Hindenburg

Akik Hindenburg birodalmi elnökké való megválasztásával a szélsőjobb pártok abszolút uralmát remélték, kissé csalódtak. Hindenburg jobboldali ugyan, de egyúttal katona a legfeszesebb és legbecsületesebb értelemben, úgy, hogy Hindenburg megtépzott katonai nimbusza az államférfi számára kezd visszajönni.

Íme egy-két eset:

A jobboldaliak tüntető nagy felvonulása alkalmával a völkischek a Friedericus-féle közvélemény-ellenes indulót akarták játszani, azonban Friedenburg, a berlini rendőrfőnök helyettese betiltotta az indulót.

A völkisch-urak másnap izgatottan futottak föl az elnökhöz, hogy a „pártoskodó” rendőrfőnököt csapja el állásából. Hindenburg azonban nem mutatkozott hajlandónak mindjárt az első napokban „krachot” csinálni. Amikor a panaszkodók megkérdézték, vajjon eltűri-e a Friedericus induló beszüntetését, Hindenburg nagy nyugalommal így felelt:

— Eltűri-e? Miért ne türjem. Amugy sem vagyok barátja a muzsikának.

Ezt a választ most szájról-szájra adják Németországban, annak jellemzésül, hogy a jobboldali Hindenburg is mennyire ellenzi a politikai tulkapások hisztériáját.

Egy másik eset, ami Hindenburg egyenes jellemét tükrözteti:

Néhány nap előtt az elnök maga elé idézte von Graefe völkisch-vezetőt. Ez alkalommal a következő párbeszéd játszódott le közöttük:

— Ön dolgozott az én megválasztásom érdekében?

— Igen.

— Tudja ön, hogy megválasztásom esetén mint birodalmi elnöknek esküt kell majd tennem az alkotmányra?

— Tudtam.

— Akkor, kedves von Graefe, menjen ki párthívei közé és ezt jól véssé emberei emlékezetébe.

Ezzel vége volt az audienciának.

A völkischek különösen azért haragudnak nagyon az elnökre, mert egy protestánsokból, katolikusokból és zsidókból álló deputációt fogadott és ez alkalommal éppen eléggé liberálisan hangzó mondatokat mondott, többek között, hogy örül annak, hogy minden vallás hívei eljöhettek hozzá, mert ebből látja, hogy a haza mindenkinek egyképen a szívében fekszik. Olyan szavak, amiket nem szívesen hallanak a faji antiszemita egy Hindenburg ajkáról.

Gróf Reventlow azonnal cikket is irt erről a szörnyű esetről és nagyon sajnálta, hogy Hindenburg „rossz tanácsadók befolyása alatt áll”.

Az audienciának az előzménye pedig ez volt:

Az evangélikus kerületek afölött való örömmükben, hogy a katolikus Marx megbukott, egyedül akartak hódolni Hindenburgnak. Azonban az elnök kijelentette, hogy föltétlenül ragaszkodik a katolikusok és zsidók jelenlétéhez.

— Mint birodalmi elnök — mondotta környezetének és később egy protestáns előkelőségnek — pártonfelülinek kell lennem és pedig a lehető leglelkismeretesebb formában.

Korrekttségére vall még az is, hogy nem adja a mindentudót és mindenhatót, mint régebbi elődje és ura II. Vilmos császár.

A napokban megjelent nála Franz Mendelsohn, a berlini kereskedelmi kamara elnöke, aki egy közgazdasági ügyben tartott előadást előtte.

— Nyíltan kijelentem ön előtt, hogy nem értem ezt a témát, de ígérem, hogy tanulmányozni fogom, hogy azután igazságos döntést hozzak ebben az ügyben.

Ezzel a szavakkal bucsuzott el a kereskedőtől.

Apróságok, amik azonban az új elnököt rokonszenvesse teszik azok előtt is, akik a párt ellen, amely az elnöki székbe segítette, harcot vívnak.

Ha művészi kivitelű fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akár venni, no
számlálja az utat

Maresvásárhelyre
SZÉKELY RÉTI

ERDÉLYI BÚTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. Budapesti
szociális munkássági díjjal legelőkelőbb írt szerzőknek

Erdélyben csak hétmillió lejt fordítanak hadikártalanításra

(Bucuresti-Bukarest, július 7. A hadikártalanítási bizottság ma délelőtt Bratianu Vintila elnökletével ülést tartott s elhatározta, hogy az előirányzott 250 millióból csupán 85 milliót fordít jóvátételre. Ebből az összegből 20 milliót juttatnak a csatolt területeknek. Erdélyre 7 millió esik. A 85 millióból 16 milliót fordítanak magánosok kártalanítására.

Lédererné fejére is halálbüntetést kért az ügyész

„Egyetlen enyhítő körülményt se látok fennforogni.” A védőbeszédét csak holnap tartja meg Lédererné védője

(Budapest, július 7. Az Új Kelet tudósítójától.) A Léderer-pör mai tárgyalásán, Makkai János köztársasági elnök megtagadta a vádbeszédét. A köztársasági elnök a borzalmas gyilkosságban való bűnrészességgel és felbujtással vádolja. Beszédében rámutatott arra, hogy a bűnös házaspár a gyilkosság elkövetése után középkorra emlékeztető kegyetlenséggel darabolta fel a még alig kihült véres tetemet.

— A borzalmas gyilkosság egyik szereplőjére — mondotta az ügyész — a honvédtörvényt már kimondotta az igazság szavát, amely Léderer főhadnagyt halálra ítélte. Az igazságszolgáltatás második fázisában

most Léderernére kell, hogy lesújtson az igazság ökle.

aki züllött előélete után hatalmas kapzsiságtól, mérhetetlen pénzvágytól vezettetve, levetkezve a nőesség minden követelményét, vetemedett a szörnyű bűnre.

— Ha igaz, hogy Lédererné elkövette a csalás büntetést, melyért fegyházbüntetés, ha igaz, hogy lopott, melyért börtönbüntetés és végül, ha igaz, hogy gyilkosságra bujtott fel, melyért halálbüntetés

jár: — akkor azt hiszem, senki előtt nem lehet kétséges, milyen ítéletet kell hoznia a bíróságnak. Az ítélet nem lehet más, mint kötél általi halál.

— Hiába kutatom — folytatta beszédét az ügyész — az enyhítő körülményeket,

egyetlenegy sem találom a vádlott menteségére.

A bíróság nem veheti figyelembe a vádlott büntetlen előéletét. Egy csendőrfőhadnagy feleségének a büntetlen előélet nem számít enyhítő körülménynek.

Az ügyész beszéde végén kéri a bíróságot, hogy mint súlyosbító körülményt vegye figyelembe a borzalmas módot, ahogyan Kodelkát meggyilkolták, továbbá a nőietlenségnek azt a magas fokát, melylyel Lédererné segédkezett a hullá megnyuzásánál. Léderer Sándorra, mint bűnrészre fogházbüntetés kimérését kéri.

A vádbeszéd után arra kérte a bíróságot, hogy a vádbeszédet tolmács útján ismertessék Léderernével. A bíróság hozzájárult a védő kéréséhez.

A védőbeszédet Lédererné védője holnap fogja megtartani, mert hirtelen rosszullete miatt kénytelen volt elhagyni a tárgyalótermet.

A dobrudzsai kisebbségek ügye a népszövetségi ligák ülésén

(Varsó, július 7. Az Új Kelet tudósítójától.) A népszövetségi ligák uniója tudvaleg legközelebb a lengyel fővárosban ülést tart, amelyen elsősorban a kisebbségi kérdéssel foglalkozni. Az ülés előkészítésére bizottság alakult, amely már előre megtárgyal bizonyos kérdéseket. Eddig szöbakerült a dobrudzsai bulgár kisebbség helyzete, amelyet Trifonov tanár ismertetett. A bulgároknak az a panaszuk, hogy iskoláikat bezárják és birtokaikat elveszik. A román kiküldöttek ezzel szemben azt hangoztatják, hogy a bukaresti kormány mindenképp a régebbi idő óta elnyomott dobrudzsai törököket akarja visszasegíteni jogaikhoz. A bizottság egy tervezetet fog kidolgozni a kisebbségek ügyében követendő eljárásról és ezt a tervezetet az összeülő népszövetségi ligák elé terjesztik.

A gazdák százait juttatta koldusbotra a szamosvölgyi és szilágysági jégvihar

A hetek óta tartó esőzések emberéletet követelnek. Tönkrementek a gyönyörű vetések

(Cluj-Kolozsvár, július 7. Az Új Kelet tudósítójától.) A hetek óta tartó esőzések az ország egyes részeiben nem voltak katasztrófális hatásnak, sőt előmozdították a vetemények fejlődését. Ezzel szemben a Székelyföldön, de főleg a Szamosvölgyben és a Szilágyságban borzalmas pusztításokat végeztek az elemek. A Szamosvölgyben és a Szilágyságban még jégcsú is tetézte a pusztulást. Tegnap irtunk a székelyföldi nagy áradásokról, melyek sok határ kenyéradását nyelték el piszkos hullámaikkal. Erdélynek egyik csúcsában még el sem csitult a jajveszélés, máris új panaszokról kapunk hírt. Óriási jégvihar vonult végig a Szamosvölgyön és a Szilágyságon. Az elemi katasztrófa falvakat döntött romokba, embereket vert agyon, sok ezer hold vetést csépett pzdorjává.

Az istenitéleti idő most vasárnap délután vult el az áldozati falvak felett.

A viharfelhő egy-kettőre beborította az eget, úgyhogy majdnem koromsötétség lett. A házakban benn meggyújtották a lámpákat. A vihar dühe egyre fokozódott. Csak úgy repítette le a házak tetéjéről a cserepeket.

A lehulló jégdarabok egyre növekedtek. Áttörték a házak fedelét, bezusták az ablakokat, úgyhogy ökolnagyságu jégdarabok is hulltak be a szobákba.

A mezőn lábán zuzta agyon a gyönyörű szép vetéseket, melyekhez hasonló gazdag a gazdák szerint nem volt tíz éve.

A szélvihar felkapta a csomókba verődött vetésroncsot és más vidékek felé repítette, úgy, hogy a

virágzó vetés helyén csak a csupasz sáros föld maradt.

Az erdőből csak a fatörzsek maradtak meg. A patakok megáradtak és egymásután sodorták el a legelőről menekülő háziállatokat.

Ördögösfüzes község határában a jégvihar egy csomóban 320 birkát vert agyon. A vetések közt dolgozó földmivesek közül kettőt agyonujtottak a jégdarabok. A többiek csak összetört karral és keresztcsontokkal tudtak bemenekülni a faluba.

A Szamosvölgyéből a Szilágyság felé vonult a vihar meg-megismétlődő erővel. Rázudult Zilah, Kraszna, Szerec, Krasznahorvát, Ráta, Kecel községek határára. Teljesen tönkretette Kraszna 6000 holdas határára, vetéseit, gyümölcsseit, szőlőföldjeit.

A jég 50 cm. vastagságban állott a határon a vihar elmúltával. A Mezes hegység teljesen fehér lett, amerre az elemi katasztrófa elvonult. Háziállatok, nyulak, madarak, erdei vadak, heverték agyonítva sörteséjjel.

A falvakra nem lehet ráismerni. Sok száz ház a szó szoros értelmében romban van. Félőrvűt embercsoportok járják be az elpusztult határokat. Sírnak, átkozódnak, mert félnek az éhhaláltól. Sokszáz jómódu gazdát tett koldussá a borzalmas vihar.

Bukarestből jelentik: Galacban és Covurlui megyében óriási jégcsú pusztított, melynek kára meghaladja a 100 millió lejt. Faltörményben a villám elpusztította a pénzügyigazgatóság épületét.

Nagyon olcsó száraz vegyi ruhatisztítás CZINK, Cluj

A kormány nem sajátíthatja ki a földgáztelepeket

(Cluj-Kolozsvár, jul. 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Budapest keresztlérkezett az a párisi hír, a magyar-román döntőbíró, amelynek elnöke Kredeskrantz svéd miniszter, tagja pedig román részről Antonide főtörvényszéki tanácsos, magyar részről Székács Aladár közigazgatási bíró volt, az erdélyi földgáz ügyében Magyarország és Románia között megindult perben úgy határozott, hogy mindaddig, míg a pert teljesen be nem fejezik, nem engedi meg, hogy a román kormány a földgáztelepeket, amelyeket zár alá vett, elidegenítse, vagy pedig bármilyen változást eszközöljön rajtuk.

A királyi pár Párisban

Fogadtatás a lyoni pályaudvaron. Megtekintik a képzőművészeti kiállítást. Ferdinánd király egy fürdőhelyre utazik tovább. Mária királyné Angliába hajózik át

Páris, július 7. Az Uj Kelet tudósítójától. A román királyi pár háromnapos tartózkodásra a francia fővárosba érkezett. A lyoni pályaudvar, amelyen a fejedelmi vendégek különvonata befutott, román nemzeti színekkel díszítették fel ebből az alkalomból. A perronon megjelentek a román kolónia tagjai, Diamanti miniszterrel az élükön, továbbá Lasson tábornok, a köztársasági elnök képviselőjében.

Délelőtt tízóra volt, amikor az udvari vonat a kupolacsarnok alá beérkezett. Elsőnek Ferdinánd király hagyta el a szalonkocsit. Utána Mária királyné szállt le. A királyné sötét ruhát hord, lábán világos cipő van és a nyaka köré fehér selyem sál

simul. A királyi pár mögött Ballif és Radeski szárnysegédek léptek a perronra. Majd Cantemar udvarhölgy, Kolinski fragettórnagy Romalo udvari orvos és a román állami biztonsági hivatal egyik felügyelője lesz látható.

Rövid cserle után a fejedelmi vendégek autóba ülnek és a követségi palotába hajtának. A királyi pár három napig marad a francia fővárosban és ezalatt megtekintik a képzőművészeti kiállítást. Párisi tartózkodásuk után a király Bagnoles de l'Orne fürdőhelyre utazik, ahol néhányhetes kúrát vesz, míg Mária királyné Calaisba megy tovább, ahonnan hosszabb tartózkodásra Angliába hajózik át.

Redukálták a gabonaneműek exportdíját

A buza és kukorica illetéke változatlan marad

(Bucuresti-Bukarest, július 7. A legfőbb gazdasági tanács Constantinescu miniszter lakásán ülést tartott, melyen elhatározták, hogy a buza és kukorica kiviteli díját nem változtatják meg. A többi gabonaneműek exportdíját ellenben redukálják. Elvben megengedték a kólaiz kivitelét 1000 lei kiviteli illeték ellenében. Hozzájárultak a hársfa és a gyertyánfa kiviteléhez. Megengedték 30 vagon sárgaréz kivitelét ugyanannyi vörösréz behozatal ellenében. A bizottság Constantinescu távollétében Vaitoianu elnökletével fog ülésezni, Bratianu Vintila javasolta, hogy a minisztériumok augusztus elsejével bocsássák el a napidíjasokat. Elhatározták még, hogy Magyarországgal egy állatügyi konvenciót fognak kötni.

A német trónörökös könyvet ír apja védelmére

Néhány nap múlva megjelenik a szenzációs könyv

(Berlin, július 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A volt német trónörökös, aki a múlt év elején visszatért Németországba, oelsi kastélyában új könyvet írt ezzel a címmel: Az igazságot kereselem. A könyv, amely második műve Vilmos extrónörökösnek, — az első, Visszaemlékezéseim címmel, két évvel ezelőtt jelent meg, — egész terjedelmében a háborús felelősség kérdésével foglalkozik és cáfolja azokat a vádakokat, amelyek szerint Németország bűnös a világháború felidézésében. Műve előszavában a volt trónörökös erről a következőket mondja:

Mint az ötödik hadsereg és a német trónörökös hadosztály parancsnokának már a háború alatt módomban volt felismerni, hogy a fegyverletétel csak atyámat és felelős tanácsadóit érintő rágalom és a gyűlölet más nyilvánulásai később az egész német népre kiterjednek. Ezek a jelszavak előbb külföldön, azután otthon és végül a fronton fejtették ki veszedelmes hatásukat. Elhatároztam, hogy minden erőmmel segíteni fogom a hazugság megdöntésére irányuló munkát, hiszen a bűnösségre vonatkozó hazugság már nem csupán a dinasztia becsületébe gázol, hanem egyúttal az egész német népében és hazámában is.

Időközben nyilvánosságra hozták a német külügyminisztérium aktáinak első négy sorozatát, Izvolszkij párisi orosz követ levélváltását és más egyéb dokumentumokat orosz és osztrák levéltárakból. Végre elérkezettnek látom a pillanatot, hogy elhatározásomat megvalósítsam. Az előttünk fekvő anyag elegendő ahhoz, hogy már ma bizonyítsuk, amit bebizonyítaniunk kell. Mődunkban áll bebizonyítani, hogy az 1919. június 16-iki kisérőjegyzék állításai valótlanok. A könyv nem akar más célt szolgálni. Mikor a munkát a világ elé viszem, tisztában vagyok azzal, hogy egynéhányan oratio pro domo-nak fogják fel — a szónak legigazabb értelmében. Biztosítani szeretném ezeket, hogy ötévi elzárkózottságom a világtól kinzó gondolatokat termelt az elzárkózottságot előidéző okok felől és objektivitásra kényszerített. Senki sem érezheti át mélyebben az atyám ellen irányuló gyűlöletet igazságtalanságát, mint én. E gyűlöletnek alapja az a rágalom, az a vád, hogy atyám kívánta és elő-

idézte a háborút, ez a hit elterjedt az egész világon. Holott majdnem naponként tanuja voltam, hogy egyetlen gond sem nehezedett anynyira szívemre, mint a béke biztosítása. De a tudat, hogy atyám elleni gyűlölet igaztalan, sohasem tett vakká. Felismertem, hogy emberi tévedések, gyakran tulzott lelkiismeretességből eredő akarások atyámat nem ritkán helytelen utakra vezették és tanácsadói végzetes hibákat követtek el.

A sors a német császári trón lépcsőire helyezte bölcsőmet. Ma köztársaság Németország, de éppen úgy, mint minden más német embernek, nemcsak jogom, de kötelességem, hogy felemeljem szavamat és segítsem diadalmasodni az igazságot. Egyedül ezt kereselem és a könyv szándéka, hogy hozzájáruljon a megtalált igazság terjesztéséhez.

Nevem zászlaja alatt akarom a világ elé vinni, mert talán így messzebbre ér el, mint a német tudományosság zászlaja alatt.

A német extrónörökös új könyve július első felében fog megjelenni. A német politikai körökben nagy érdeklődéssel várják Vilmos volt trónörökös munkáját, de arról természetesen mindenki már előre is meg van győződve, hogy a háborús felelősség problémáját ez a könyv nem fogja megoldani.

Uj francia főparancsnok Marokkóban

Páris, július 7. Noulent tábornokot a marokkói csapatok főparancsnokává nevezték ki. Az új főparancsnok eddigi pályafutásának legnagyobb részét Észak-Afrikában töltötte.

Páris, július 7. Ma hivatalos kommuniké jelent meg, amely a francia csapatok visszavonulását magyarázza. Ezzel kapcsolatban az a hír terjedt el, hogy Fez már a kabilok kezében van. Más hír szerint, a spanyolok minden körülmények között békét akarnak kötni, még abban az esetben is, ha a békekötés súlyos feltételekkel járna.

* Nagyváradon hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintézt az Uj Kelet nagyváradi képviselője, Blum Zsigmond, Ezredévi emléktér 2. (Ernyőzlet.)

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bányászati zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Éppen háromszáz éve annak, 1625-öt irtak akkor az európai népek, amikor a nyomdairól híres Amsterdamban egy feltűnést és nagy izgalmat keltő könyv jelent meg. A könyvet portugál nyelven írta a szerzője,

de ez nem volt akadály a számára, hogy tömegesen ne olvassák és vitassák a tartalmát. Sőt. Mivelhogy akkoriban nagyon sokan éltek Amsterdamban portugálul és spanyolul tudók, különösen, a város zsidó negyedében. A spanyolországi és portugáliai marannusok, a szent inkvizíció

elől menekült zsidók, akik előtt Hollandia szerető részvételt nyitotta meg az ország határait. A könyv címe az akkori irodalmi szokásokhoz híven hosszú volt és szinte kivonatban adta az a könyv egész tartalmát. „A farizeusok hagyományainak vizsgálata és összehasonlítása az írott Törvénnyel. Irta Uriel, zsidó törvénnytudós, — valamint válasz egy bizonyos Samuel da Silva-nak, az ő hamis megrágalmazójának.”

Ez a könyv, egy megdöbbentően tragikus emberélet utolsó felvonásának nagyszerű kezdete volt. Ezt az embert, aki élettragédiájában benne hordotta századának minden zsidó lelki erjedését Uriel Acostának hívták. Portugáliában született 1580-ban, abban az időben, amikor a portugál és spanyolországi zsidók csak két életlehetőség között választhattak: vagy koldusmódra elhagyják azt az országot, ahol őseik már évszázadok óta éltek, vagy áruló módra elhagyják azt a hitet, amelyet őseik már évezredek óta vallottak. A zsidók túlnyomó része az előbbit választotta. Inkább eldobtak rangot, vagyont és nyugodt életet és tizezrével koldusbotra jutva hagyták el az országot, semhogy hitüket megtagadják. De sokan voltak olyanok is, akik még vagyonuk árán sem tudtak szabadulni az inquisitio halálosan ölelő karjai közül. Ezek a zsidó családok: sokan voltak és tekintélyesek, — kénytelenek voltak színre-szemre folyvást a keresztiséget. De titokban, továbbra is zsidók maradtak és csak az alkalmat lesték, hogy szépszerével kijuthassanak az országból és az inquisitio kinzókamráitól távol újra hitet tehessenek a zsidóságu mellett. Ezek voltak a történelmi nevezetességű marannusok, a titkos zsidók. Ilyen előkelő marannuscsládának sarja volt Uriel, — akkor még Gábriel Acosta.

Az inquisitio urai nagyon vigyáztak az ilyen marannus családokra és Gábriel szüleit is kényszerítették, hogy a gyermeküket jezsuita kolostorban neveltessék. A jezsuita nevelés valóban buzgó katolikus nevelt a nagytehetségű marannus gyerekből. De Antheus meséje megint örök igaznak bizonyult. Csak egyszer kellett, hogy a rajongó lelkű ifjú megérintse az anyaföldet, amely szülte őt — és izmaiban végzetesen új életre kelt az őserő. A fiatal, katolikus nevelt Acostának kezébe került a biblia és a lelke egy ösztönös érzésre dőbent rá. Ez a könyv, ez a legnagyobb, legfenségesebb könyv, valahogyan rokon az ő lelkével. Még maga se tudta, hogy miért? Csak érezte. Később aztán megtudta, hogy honnan ez az ösztönös rokonérés. Ez a könyv, az ő népének könyve. És abban a pillanatban megértett benne a gondolat: ki ebből az országból, ha koldusbottal is, de valamilyen más tájára a világnak, ahol nyíltan valíthatja magát ehhez a drága, nagy, ősi örökséghez. Acosta akkor már a férfikor elején volt. És mint előkelő származású, nagytehetségű embernek, jezsuiták neveltjének, nagy jövedelmű egyházi állása volt. A rajongó marannus-ivadék habozás nélkül dobott el magát rangot, vagyont, tisztaságot, tekintélyt és nagy jövőt. Megszökött az országból. Csáládja lelkes örömmel követte. Apja már akkor nem élt. De agg anyja és közeli rokonsága áldozatos hitel követték az idegenbe és koldusorsba. Mint annyian, menekült zsidók, — ők is Amsterdamban találtak megnyugvást. Amsterdamban Acosta nyíltan is viszatért ősei hitéhez és a zsidóságban az eddigi Gábriel név helyett az Uriel nevet vette fel.

A biblia...
teljesült é...
feláldozni...
lódott. Na...
is úgy ér...
bibliától...
a talmudi...
a zsidós...
nagyon se...
a bibliá...
dette a z...
liához va...
amely épe...
dés bátor...
dogmákat...
keresztény...
szénátus é...
zásáért fo...
zsidó hit...
zsidó elité...
amit tett...
irta és te...
Rettenetes...
És akkor...
Acosta b...
ezt az áth...
felesége...
megtört...
tanait és...
nyugalma...
nyabb ché...
lelki kiköz...
den társad...
kereset mi...
dusgazdag...
aki előtt...
Acosta má...
bánatnak...
szott győz...
bánat uj...
ajtaját, d...
Acosta ra...
Átszenvedt...
idővel...
tragikus é...
Nagy m...
a biblia...
bajnok, aki...
felvette a...
mint a me...
ujabb idő...
gényben és...
híresebb...
drámája, e...
járta.

— Eg...
Kelet mai...
sajtóhíba...
címe feles...
cim alatt...
hogy a z...
vidéki olv...
letételnek...
még súlyos...
kórház alá...
egyezésről...
olvasó!

— Do...
gorló orvos...
4-én az orv...

— Dr...
turnéját...
szód london...
az utóbbi...
meg. Mindk...
gadta és el...
zsidó lakos...
egy, mint a...
épülő Nemz...
számu zsidó...
zsidóság a...
millió lejt...
meglátogatn...

— Ela...
felkelteni...
szöllősi tan...
foglalkozik...
zonysa, a...
bálta ki te...
mikor az é...
tudomány...
ok sem tu...
pikkolót.

A biblia rajongója, a biblia népe között lehetett. Uriel azt hitte, hogy lelkének minden vágya teljesült és hogy azért a teljesülésért érdemes volt feláldozni vagyont és minden földi jót. Hamar csalódott. Nagyon is hamar észrevette, vagy legalább is úgy érezte, hogy a biblia népe is eltávolodott a bibliától. Ugy érezte, hogy a rabbinikus zsidóság, a talmudi törvények, — egy szóval mindaz, amit a zsidóság „hagyományos tan“-nak nevez, nagyon sokszor ellentétben áll az „írott tannal“, a bibliával. És a biblia rajongója nyíltan hirdette a zsidóságnak irásiban és élőszóval, a bibliához való visszatérést. Abban a könyvében is amely épen háromszázéve jelent meg, a meggyőző és bátorásával támadta meg a zsidó és keresztény dogmákat egyaránt. Így került összeállításba kereszténységgel és zsidósággal egyszerre. A városi szenátus és magisztrátus, a keresztény vallás gyálázásáért fogta pörbe és elítélte. A zsidó közösség a zsidó hit megsértéséért fogta pörbe és elítélte. A zsidó elítélés volt a keserveesebb a lelkének. Hiszen amit tett és amit irt, mindazt az igaz zsidóságért írta és tette. A zsidó község „chérem“ alá tette. Rettenetes ítélet. Kiközösítés a zsidó közösségből. És akkoridőben, a zsidók komolyan vették ezt. Acosta büszke lelke tizenöt évig szótlanul viselte ezt az átkot. De amikor anyja meghalt és a felesége is elköltözött az élők világából, a lelke megtört. Ha csak látszatra is: de visszavonta a tanait és a zsidó község újra magába fogadta. De nyugalma így se tartott sokáig. Ujra bevádolták és újabb chérem alá vetették. És a chérem nem csak lelki kiközösítést jelentett. Hanem jelentette minden társadalmi érintkezés megszakítását, a kenyérgesert minden lehetőségének elvesztését. Az egykor dúsgazdag, hatalmas ember olyan koldussá lett, aki előtt még alamizsnás szívek se nyíltak meg. Acosta már nem bírta tovább. Nyilvános bűnbánatnak vetette alá magát. A test úgy látzott győz a lélek fölött. A nyilvános bűnbánat újra megnyitotta előtte a zsidó közösség ajtaját, de rettenetes, megalázó procedura volt. Acosta rajongó büszke lelke nem bírta elviselni. Átszenvedte a rettenetes megaláztatásokat, de rövid idővel azután egy revolverlövéllyel véget vetett tragikus életének.

Nagy műveket nem hagyott maga után. De a biblia rajongója volt, egy „a-talmudikus“ hibájuk, aki zsidó meggyőződéséért a zsidókkal is felvette a harcot. A történelmi tudatban úgy él, mint a meggyőződés mártírja és tragikus élete az újabb időkben irodalmi témává lett. Számtalan regényben és drámában dolgozták fel életét. A leg-híresebb ezek közül Gutzkov „Uriel Acosta“ című drámája, amely Európán minden színpadát végig járta. g. j.

— **Egy kellemetlen címcseré.** Az Uj Kelet mai számának vidéki példányaihoz bosszantó sajtóhiba csúszott. Tördelési elnézésből két cikk címe felcserélődött. Így esett meg, hogy az alatti a cím alatt: „A legutolsó faluig jusson el a hír, hogy a zsidókkal a viszony megváltozott“, a vidéki olvasók a szatmári zsidó kórház alapkövetésének színes leírását olvasták. Ami azonban még súlyosabb a „Letették a szatmári zsidó kórház alapkövetés“ cím alatt a lengyel zsidó meggyőzéséről szóló legfrissebb híreket találta meg az olvasó!

— **Doktorrá avatás.** Grauenfels Jenő szigorú orvost a kolozsvári tudományegyetemen július 4-én az orvostudományok doktorává avatták.

— **Dr. Friedemann folytatja erdélyi turnéját.** Dr. Friedemann Adolf, a Keren Hajjeszód londoni központjának delegátusa, turnéja során, az utóbbi napokban Zsibót és Szebent látogatta meg. Mindkét város zsidósága nagy szeretettel fogadta és előadásainak hatása alatt a két város zsidó lakosságának minden rétege, a neológok éppúgy, mint az ortodoxok siettek adójukat leróni az épülő Nemzeti Otthonra. Zsibón az ottani csekélyszámu zsidóság körülbelül kétszáz ezer lejt, a szebeni zsidóság a néhány napos akció alatt mintegy félmillió lejt jegyzett. Friedemann dr. még Dést fogja meglátogatni, azután elhagyja az országot.

— **Elaltatta médiumát, de nem tudta felkelteni.** Nagyszöllősről jelentik: Egy nagyszöllősi tanár üres óráiban hipnotizmussal is foglalkozik. Hogy ez irányban tudományát bebizonyítsa, a Royal-szálló egyik pikkolóján próbálta ki tehetségét. Az elaltatás sikerült, de mikor az élesztésre került a sor, a tanár ur tudományára felmondta a szolgálatot. Az orvosok sem tudták életre kelteni a hipnotizált pikkolót.

— **Eddig hatmillió és harmincezer hold földet sajátítottak ki Romániában.** Bukarestből jelentik: A földművelésügyi minisztérium által közzétett statisztikai adatok, amelyekben már az 1925. január—májusi adatok is fel vannak dolgozva, egész Romániában összesen 6,030.000 hold földet sajátítottak ki. Ez pedig 7,750.000 holdat az ókirályságban, 1,700.000 holdat Erdélyben és a Bánságban, 1,500.000 holdat Beszarábiában és 80.000 holdat Bukovinában. Ezeknek a területeknek nagyrészt kiosztották az igényjogosultak között. Összesen 1,525.000 földműves jutott földhöz és pedig az ókirályságban 600.000, Erdélyben és a Bánságban 530.000, Beszarábiában 360.000 és Bukovinában 35.000. A kisajátított földek egy jelentékeny részét azonban, az ugynevezett rezervaföldeket, visszatartották és ezeket magmentesítési, méhészeti, kertgazdasági és hasonló célokra hosszú bérletekre adják ki.

* **Adler Nándor hegedűművész,** aki Bécsben végezte a zenefőiskolát, hazaérkezett szülővárosába és előrehaladott hegedűsökknek egy hathetes kurzust nyit. Jelentkezés Str. Elisabeta 34. alatt

— **Ujra tárgyalják az utódállamok kisebbségeinek állampolgársági jogát.** Budapestről jelentik: A magyar nemzetgyűlésen interpellációt terjesztett be Baross János pártönkivüli képviselő a katonai ellenőrző bizottság kérdésében, amelyet Chamberlain legutóbbi nyilatkozata szerint az antant hatalmak Magyarországon továbbra is fenn akarnak tartani. Beszéde során ráter a békeszerződéseknél a kisebbségeket védő paragrafusaira, amelyeket a szerződésekben közreműködő nagyhatalmak, Anglia, Franciaország, Olaszország, Amerika és Japán garantáltak. Felszólítja a kormányt, hogy ebben a kérdésben is erélyesen követelje a békeszerződések betartását. A távollévő Bethlen István gróf miniszterelnök helyett Valkó helyettes külügyminiszter válaszolt Baross felszólalására. A kormány álláspontja különben az, hogy a katonai ellenőrző bizottságnak a fennálló szerződések értelmében rég el kellett volna hagynia Magyarországot. Ami az utódállamokban élő kisebbség vitás állampolgári jogait illeti, Baross kérdésére kijelenti a helyettes külügyminiszter, hogy Bethlen miniszterelnök legutóbb Genfben tárgyalásokat folytatott ebben a kérdésben Benes csehszlovák külügyminiszterrel. A közeljövőben újra fölveszik ezeket a tárgyalásokat.

— **A szacsali rabbi cheremje.** A Máramarosszigetén megjelenő „Máramaros“ című lapban olvassuk az alábbi humoros históriát. Widmann Cheszel szacsali rabbi megtiltotta Taub Jakab mészárosnak, hogy kóser húst mérjen ki, mert Keren Kajemet perselyt fűggesztett ki az üzletében. Sem a szacsali zsidóság, sem Taub mészáros nem elégedett meg a rabbinak ezzel a szigorú parancsával, amivel minden bevezetés nélkül a Bicsérdi kosztra kárhoztatta az ártatlan hívőket. Taub mint felsőbb fórumhoz, a szigeti Teitelbaum főrabbihoz jött és ott keresett orvoslást. A szigeti rabbi nem találta olyan súlyos bűnnek Taub esetét és természetesen engedélyezte a további hűskimerést. Ezzel az elintézésel viszont Widmann rabbi nem volt megelégedve és levélben tiltakozott a jogtalan beavatkozás ellen. Csodálatos, hogy a szacsali rabbi kételkedik abban, amit Teitelbaum „kóser“-nek deklarál. A szigeti főrabbi éppen nem mondható cionistának, de azért a zsidóságnak ez a tábora is mindig meghajol a tekintélyes és tudása előtt. Ugyilátszik, hogy ezt a tekintélyt a szacsali hívők jobban respektálják, mint a papjuk, mert az ottani rabbi minden ellenkezése dacára is Taub mészáros már tovább is méri a húst, amit a zsidók jó étvágyal mint kósert fogyasztanak el.

— **Féltékenységi dráma a Pilsen—prágai gyorsvonat étközokcsijában.** A „Pilsener Tagblatt“ feltűnést keltő incidensről ad hírt, amelynek színhelye a Pilsen—prágai gyorsvonat étközokcsija volt. A vonaton utazott a prágai S. házaspár is. A nyugodtan cigarettázó férj egyszerre csak azt vette észre, hogy felesége eltűnt. Nem kellett sokáig keresni az asszonyt, aki egy M. nevű ur heves udvarlását fogadta. A féltékeny férj botránnyal provokált, majd egy sörös üveggel úgy vágta fejbe a csábítót, hogy azonnali orvosi beavatkozást kellett igénybe vennie. Az utasok megrántották a vészféket és egy közbeeső kis állomáson orvos köztötte be az erősen vérző fejsébet. Az étközokcsiban lejátszódott botránnyal valóper lesz a vége.

— **Felrobbant egy petróleumraktár Amerikában.** Newyorkból jelentik: Pogoto város mellett, Columbia államban felrobbant egy petróleumraktár. A lángok átterjedtek a városra és több, mint száz épületet elhamvasztottak. Az áldozatok száma meghaladja a harminckettőt.

— **Keren Hajjeszód-miting Désen.** Dész zsidósága folyó hó 8-án, szerdán este az ottani Magyar Színházban nagy Keren Hajjeszód-mitinget rendez, amelynek keretében dr. Friedemann Adolf, a Keren Hajjeszód londoni direktoriumának delegátusa előadást fog tartani Palesztina felépítéséről.

— **Angliában elsüllyed egy sziget.** Lapjelentések szerint angol geológusok igen kétségesnek tartják a hampshirei parttól délre fekvő Wight-sziget további fennmaradását. Belátható időn belül a szigetet valószínűleg ketté fogja szakítani az Atlanti-Oceán hullámverése. Egy angol tudós azon a véleményen van, hogy elég volna egy közepérső délnyugati vihar ahhoz, hogy a sziget kettészakadjon. Ebben az esetben a Solentből egyes partrészleteinek elöntése kikerülhetetlenné válna. Wight-szigetét a Solent és Spithead-csatorna választja el Angliától. A sziget közepét mézkdombok borítják, amelyek keletről nyugatra húzódnak. A sziget déli részén van egy másik domblánc is, amely az Amerikából érkező hajóutasoknak igen festői látványt nyújt.

— **Varsó viz alatt áll.** Varsóból jelentik: Az árvíz tovább tart. A főváros nagyrésze szintén viz alatt áll. A pályaudvarokról egymásután indulnak ki a vonatok, amelyek a menekülő lakosságot viszik. Sokan már az állomást nem tudták elérni és utközben megfulladtak.

— **A népliga vezértitkára Galacba jön.** Bukarestből jelentik: A román kormány és a Dunabizottság között felmerült konfliktus ügyében Hinnes, a népliga vezértitkára érkezik a napokban Galacba. Az ottani kereskedők az iparkamara kezdeményezéséből memorandumot fognak Hinnesnek átnyújtani, melyben kifejtik, hogy a nemzetközi Dunabizottság nem áll hivatása magaslatán és nem gondoskodik a Duna zavartalan hajózásáról. Hinnes fogadására a galaci kereskedők nagy előkészületeket tesznek.

— **Izgalom egy állítólag csendőrök által agyonvert budesti paraszttal miatt.** Bukarestből jelentik: A kisenevi választásokkal kapcsolatosan egy szenzációs bűntudatot vetettek felszínre az ellenzéki lapok. Ugyanis a választást megelőző propagandával kapcsolatban a csendőrség letartóztatott egy Joan Urubie nevű budesti paraszttal, akinek az ártatlan nyoma veszett. Állítólag a csendőrök annyira elkínosták, hogy behalt sebeibe. A paraszttal körében nagy az izgatottság. Táviratilag kérték a belügyminisztériumtól egy bizottság kiküldését a vizsgálat megejtésére.

— **Husz évre ítélték Dobernik Józsefet.** Budapestről jelentik: Dobernik Józsefet, aki annak idején a fogházból megszökött és a csehszlovák követésre menekült, a ma megtartott hadbíróági tárgyaláson kémkedés bűntettéért huszévi fegyházra ítélték. A vádlott társai közül özvegy Demeterné, bűnpártolásért egyévi fogházat kapott. Az ügyész és a védő feleltek.

— **A Kosztká-per főtárgyalása.** Budapestről jelentik: A törvényszék e hó 13-án kezdi meg Kosztká István perének főtárgyalását. Kosztká tudvalevőleg annak idején féltékenységből agyonlőtte Valerian alezredest. A tárgyalás iránt élénk érdeklődés mutatkozik.

— **Öngyilkos lett a nagy adó miatt.** Prágából jelentik: Nagy feltűnést keltett egész Csehországban Pilz József, tekintélyes warnsdorfi textilgyáros öngyilkossága, akinek a holttestét egy tóból halászták ki. Pilznek nagy adóterhelései voltak, amelyeknek nem tudott eleget tenni.

* **Butorkiállítás az aradi árumintavásáron.** Románia egész iparának bemutatkozásán méltó helyet fog elfoglalni a butorkiállítás, mely az iparművészeti és képzőművészeti tárlatokkal együtt külön épületben a Kereskedelmi Akadémiában lesz elhelyezve. Mintegy ötven enteriőr lesz itt kiállítva, mind megannyi remekei a lakberendezési művészetnek. Az árumintavásár a Liceumban és előtte levő parkirozott téren lesznek elhelyezve. Ide valóságos kis pavillonvárost fognak varázsolni, a kiállító nagy belföldi cégek.

PODOL ideális lábápoló szer,

Moose hirdetés

izzadó és egészséges lábunk egyaránt fontos. A legmakacsabb lábizzást is azonnal szünteti. Lábégést, tyukszemet, bőrkeményedést elmulasztja s emellett a lábat nem szárazítja, hanem puhán tartja. Ár 30 lejt. Kapható gyógyszerárakban és drogueriában. Készíti: C s a n d a gyógyszerár, Oradea Mare.

KÖZGAZDASÁG

A kormány új kamattörvénye a kisbankok ellen irányul

A készülő törvényjavaslatban huszszázalékra van maximálva a szedhető kamat

(Cluj-Kolozsvár, július 7. Az Új Kelet tudósítójától.) A pénzkrisis, mely remrégen még a kényszeregyezési eljárások zuhatagában érezte hatását, olyan súlyos kamatviszonyokat teremtett Romániában is, melyet az összes kereskedők és az iparvállalatoknak nagy része megérezett. A legtöbb vállalat és kereskedő, amelyik kénytelen volt bank- vagy magánkölcsönt igénybe venni, a súlyos viszonyok között elvesztette rentabilitását és kénytelen volt a kényszeregyezési eljárás szomorú bástyái mögé menekülni. A súlyosan magas kamatviszonyokból egyedül a protekcionált bankok láttak hasznot, melyek a Banca Nationalától vissza számításait hitelt élveztek.

A súlyos gazdasági viszonyok, főleg pedig a kamatviszonyok elviselhetetlen volta érlelte meg a liberális kormányban azt a gondolatot, hogy külföldi, főleg magyarországi mintára a kamatviszonyokat törvényesen rendezni fogja. A készülő törvényjavaslat a törvényesen szedhető maximális kamatot 20%-ban tervezi megállapítani, melyeknél magasabbat semmiféle címen (költség, jutalék) nem szedhetnek, sem bankok, sem magántőkések. Kétségtelen,

Eltörölték a máramarosiak vasúti fuvarkedvezményét. Máramarosszigetről jelentik: A CFR. vezérigazgatósága hetekkel ezelőtt előterjesztést tett a közlekedésügyi miniszternek, hogy a Halmi-Hosszumező közötti peage vonal révén megadott 25 százalékos fuvar és személyi kedvezményt szorítsa meg akként, hogy ez csak helyközi forgalomra legyen érvényes. A minisztertanács elfogadta a javaslatot és július elejétől kezdve már megszűnt a máramarosiak 25 százalékos fuvarkedvezménye úgy a személy-, mint az áruforgalomban. A kedvezmény visszavonása anélkül, hogy e tekintetben az érdekelteket meghallgatták volna, óriási riadalmat keltett Máramaros egész területén. A fuvarkedvezmény megvonása bombaként hatott főként a fakereskedőkre. Máramarosból évenként 20-30.000 vagon exportüzifát szállítanak ki és most, hogy a fuvarkedvezményt megvonták, egy szál fát sem lehet kiszállítani, mert nem bírják a versenyt. Ennek következménye az, hogy a fakereskedelmi vállalatok a legkomolyabban foglalkoznak a teljes leépítés tervével. Ezer és ezer munkás és hivatalnok veszt el a kenyérét és valik munkanélkülivé. A szigeti Statul Negutorese elhatározta, hogy a legerélyesebb harcot indítja a fuvarkedvezmény visszaadása érdekében.

Magyarország külkereskedelmi mérlege májusban. Budapestről jelentik: A behozatal májusban 11 millió aranykoronával haladta meg a kivitelt. Az idén májusban a behozatal mindössze kétezer aranykoronára rug, ami főleg az export emelkedésének tudható be. Össze az exportnak még jelentékenyebb emelkedése várható

hogy a kamatszora letérése közgazdasági szempontból elsőrangú érdek, viszont — ismerve a kormány tendenciáit — felmerül az a kérdés, vajjon a törvényjavaslat egyoldalú intézkedései nem-e csak a protekcionált bankok javára fogják rendezni a kamatkérdést? Az új törvényjavaslat ugyanis a kis- és közép bankok existenciáját veszélyezteti, melyek nagy intézetektől és magántőkésektől szerzik be pénzüsségüket. Ezek a bankok a maximum 20 százalékon alul maguk sem tudják beszerezni a szükséges tőkét s így 20 százalékos kamat mellett nem is tudják kihelyezni, tehát akaratlanul is beleütköznek a megalkotandó törvény büntető szankciójába. Ha a törvényjavaslat mégis tető alá kerül, úgy a kisbankok jórésze kénytelen lesz likvidálni és a hitelpiacot kényre-kezdve átengedni a nagybankok uralmának.

Természetesen az új kamattörvény életbe léptetése nem jelenti majd egyben a pénzkrisis és a kamatszora megszűnését. Ezt csak egészen más alapokra fektetett gazdasági politika eredményezheti.

Elhalasztották a magyar valorizációs törvény benyújtását. Budapestről jelentik: Kisemberek százezrei várják reménykedve a valorizációs törvényjavaslat benyújtását. Egész sereg egzisztenciát megélhetése függ attól, hogy a kormány milyen valorizációra hajlanó és az utolsó hónapok folyamán olyan elementáris volt a tömegek kívánságának megnyilvánulása, hogy az igazságügyminiszter végre elkészített egy valorizációs törvényjavaslatot. A pénzintézetek és iparvállalatok, amelyeket a törvényjavaslat lényegéről tájékoztattak, már csinálják a számításokat, hogy minő arányú valorizációt bírnának el. Mindennek véget vet azonban most az a hír, hogy a valorizációs törvényjavaslatot egyelőre nem nyújtják be, hanem az egész kérdés rendezését öszre halasztják. Érdeklődünk a pénzügyminisztériumban, ahol megerősítették a halasztásról szóló hírt, ami a közönség széles rétegeiben bizonyára fájdalmas csalódást fog okozni.

Új működési és alaptőkeemelési engedélyek. Bukarestből jelentik: A legfelsőbb gazdasági bizottság legutóbbi ülésén a következő részvénytársaságoknak adott működési, illetőleg alaptőkeemelési engedélyt. Nagyszentmihályi Sör és Malátagyár Részvénytársaság működési, „Est” Export és Import Részvénytársaság Csernovitz működési, Freund Samuel é. Fia Részvénytársaság Szatmár alaptőkeemelési, Nagylaki Takarékpénztár Részvénytársaság alaptőkeemelési, Belenyési Pólgári Bank működési engedélyt.

A legfőbb vámbizottság ülése a gabonakivitel díjak megállapítására. Bukarestből jelentik: A legfőbb vámbizottság 24-én tart ülést, hogy a gabonakivitel díjait meg-

állapítsa. A galaci exportőrök táviratilag kérték a kormánytól a vámilletékek megállapításait, mert szerintük, amíg az meg nem történik, nem effektuálhatnak külföldi kitételeket. Az „Argus” ezzel kapcsolatosan ismételt felhívja a kormány figyelmét arra, hogy idejében gondoskodjék a vasúti vagonok kijavításáról, nehogy később ez akadályozza a gabonaszállítást.

A jugoszláv kormány ratifikálja a jugoszláv-magyar kereskedelmi szerződést. Belgrádból jelentik: A legutóbbi minisztertanács felhatalmazta Nincsic külügyminisztert arra, hogy a Magyarországgal kötött kereskedelmi egyezményt ratifikálás végett terjessze elő a szkuptsinának.

A marosvásárhelyi kereskedők tiltakoznak az új kamarai kategóriák beosztása ellen. Marosvásárhelyről jelentik: A marosvásárhelyi kereskedőtársulat akciót indított az új kamarai törvény szerinti kategóriák beosztása ellen. Az első lépést a társulat távirati uton tette meg a kereskedelmi minisztériummal. A kereskedők főleg azt kifogásolják, hogy a kamara körzetébe tartozó ipari érdekeltegekhez képest feltűnően dominál szerephez jutottak, holott a kereskedők tényleges száma 9460 (253 nagykereskedő és 9207 kiskereskedő), az iparosok száma pedig csak 3261. A kereskedők több mint 20 millió lejt fizetnek, míg az iparosok csak körülbelül 9 milliót.

Bécsi marhavásár. (A Saborsky és Fiai cég távirati jelentése) Felhajtottak összesen 3686 darab marhát. Ebből román árú 817 darab. Prima árú 5, középárú 10-15 garassal olcsóbb.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönyeim: Saborskysöhne
Wien — Élőállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Husküdemények címe Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

TÖZSDE

Július 7-én

A lej: Zürichben 237.50, Párisban 9.65, Budapestben 325, Bécsben 325.

Kolozsvár. Devizákban lanya irányzat. Élénk kínálat mellett gyenge kereslet. Élénk forgalom mellett a következő árfolyamokat jegyezték:

Bécs 30.60-30.75, Prága 6.46-6.48, Budapest 322-325, Páris 10.30-10.40, Zürich 42.30-42.45, New York 217.00-218.00, London 1063-1067, Milánó 8.20-8.25.

Zürich. Zárlat: Berlin 122.75, Amsterdam 206.50, New York 515.75, London 2505.00, Páris 2410.00, Milánó 1915.00, Prága 1525.50, Budapest 72.50, Belgrád 9.00- Bukarest 237.50-237.50, Varsó 99.00, Bécs 72.55, Szófia 372.50.

Bukarest. Devizák: Vonalzavar miatt nem érkezett meg.

Bukarest. Valuták: Napoleon 820, német márka 51.50, leva 1.45, török lira 117, font sterling 1060, francia frank 10.70, svájci frank 43.00, olasz lira 8.15, drachma 3.60, dinár 3.75, dollár 216.50, lengyel forint 41.00, osztrák shilling 31.50, magyar korona 30.00, cseh korona 6.55, belga frank 9.80, holland forint 88.50

Írasson az Új Keletnek!

24 nap választ ad az **100** leért csaknem kétfélmilliót érő kis uradalom tulajdonosává lehessünk!

Már csak a részvételt, hogy **Kolozsvárt** Sorsjegyek kaphatók minden helybeli pénzintézetnél, valamint a fővárosban és vidéken, a Készletben Tkp. ban (Csal. Victoriá 3.), ahol postai rendelésnek is csatlakozhatunk. Vidékesek: N. Váradi, Máramaros-Sziget, N. Bánya, Nagykároly, Szentmár, Tamád, Zilah, Sz. Szentgyörgy Zsitó, Des, Donatree, Szamosújvár, M. Váradhely, Csik-zereda, Kádavásárhely, Barót, Dinó, S. Szentgyörgy Kovácsa, Szászváros, Brassó

Mit nyer Ön azzal, hogy kísérletezik? Gondolja, hogy a **valódi FRANCK a kavédaralóval** lenne, ha minőségét tartalomában és zamatban, kiadóságát — és éppen ezért az **olcsóságát évtizedek óta el nem ismerték volna?**

Figyeljen a címre, **F. Markovits, ékezerész Wesselőnyi M.-u. No 20.** Mindenki meggyőződhetik, hogy ajándéktárgyait, arany, ezüst és briliánsárúkat — legolcsóbban nálam szerezheti be.

Szerda,
Futbal
nappal életh
szén augusz
Külföld
Bratislava 3
Futbal
a számos
kolozsvári
régebben a
klubok állar
los sportfő
pártosságot
vájna véget
Comitetul
kísérletképe
letek részé
Dében, mel
dési szakos
Hannes Vi
szakosztály
mint az itte
hasznoló új
egyelőre m
azonban, h
nak. A sze
ujvár, Dés,
Nagybánya
Csillag
Haggibbor
játékosa, ér
Csillag a H
sportjának,
sora lényege
Egyesít
tatea szimpe
megoperáltá
csatára, aki
ismét Kolozs
fog játszani.
SZIN
A
Már én
előkészület
Mirandes ze
kőn este ra
gástól. Par
huzamosan
Nálunk a f
Ibász, Leőve
méautáni es
Ezüstsirá
magyar oper
nap este a
Karácsonyiv
Má
Szerda: Feles
szám 2
Csütörtök: 3
Nemén
Ibász
Péntek: Már
Szombat: Má
Vasárnap d.
Böske,
helyára
Vasárnap este
új betá
lível,
Ist. áru
Hétfő: Estst
Select-
Koenigsmar
tális szalond
Bencit r-ge
flos és Jaqu
Csütörtök
utoló rész,
Urania-
Szent Mihál
egy gróf élet
Csütörtök
londrám, 7
Főszerepben
LUTH
megn
A Tor

SPORT

Futballszünet Bécsben. Bécsben a tegnapi nappal életbélépet a nyári futballszünet, mely egészen augusztus 23-ig tart.

Külföldi eredmény: Pozsony. Slovan—Bratislava 3:2 (1:2).

Futballszaosztályt állítanak fel Désen a szamosvölgyi egyesületek részére. A kolozsvári sportfórumoknak nagy gondot okoz már régebben a vidéki egyesületek kérdése. A vidéki klubok állandóan elégedetlenek a kolozsvári hivatalos sportfórumokkal és minden intézkedésükben pártosságot látnak. Ennek az elégedetlenségnek kívánja véget vetni az sz intézkedés, melyet most a Comitetul Regional tett abban az irányban, hogy kísérletképen egyelőre csak a szamosvölgyi egyesületek részére külön saosztályt fog felállítani Désen, mely kizárólag a vidék ügyeit végezze. A dési saosztály elnökéül a Comitetul Regional Hannes Victor ottani gyógyszerészt delegálta. A saosztály ugyanolyan jogokkal lesz felruházva, mint az itteni, tehát játékosokat igazolhat és egyéb hasonló ügyeket intézhet el. Fegyelmi ügyben egyelőre még Kolozsvárhoz tartoznak, lehetséges azonban, hogy külön fegyelmi bizottságot is kapnak. A saosztályhoz tartoznak egyelőre Szamosujvár, Dés, Bethlen, Retteg, Beszterce és esetleg Nagybánya futballegyesületei.

Csillag Kolozsvárra költözik. Csillag, a Haggibbor évekkal ezelőtt volt kiváló fedezet-játékosa, értesülésünk szerint Kolozsvárra költözik. Csillag a Haggibbor színeiben fog hódolni kedvenc sportjának, a futballnak. Vele a Haggibbor fedezet-sora lényegesen megerősödik.

Egyesületi hírek. Bonciocát az Universtatea simpatikus csatárjátékostát vakbélgyulladásban megoperálták. — Rakitovszky Géza, a KAC volt csatára, aki utóbb a budapesti MTK-ban játszott, ismét Kolozsvárra jött és továbbra is a KAC-ban fog játszani.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

Már én ilyen vagyok! Két heti szorgalmas előkészület után, az utolsó főpróbák folynak Ives Mirandes ragyogóan ötletes új darabjából. Csütörtökön este zengetni fog a Szinkör nézőtere a kacagástól. Parisban napoként két színházban pár huzamosan adák s most is állandóan műsoron van. Nálunk a főszerepeket Neményi, Erényi, Tompa, Ibász, Leővey fogják játszani. Egyelőre három egy-másutáni es én fog színikelni.

Ezüstsírály. A legbatalmasabb, legszebb zenéjű magyar operettének, az Ezüstsírálynak lesz vasárnap este a reprize, a két vezető női szerepben Karácsonyival és Neményivel.

Magyar Színház heti műsora

Szerda: Feleségem babája (Operett, 5-ödször, sorozatszám 280)

Csütörtök: **Már én ilyen vagyok!** (Ujdonság, először, Neményi Lilivel, Erényi Bóskével, Tompával, Ibással, Leőveyvel. Sorozat 281)

Péntek: **Már én ilyen vagyok!** (Sorozat 282)

Szombat: **Már én ilyen vagyok!** (Sorozat 283)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Nótás kapitány (Lendvai Bőske, Szabó Ica vendégszínházával, mérsékelt helyárakkal. Sorozat 284)

Vasárnap este fél 9-kor: **Ezüst-sírály** (Operett repriz, új betanulással és új szereposztással. Karácsonyi Lilivel, Neményi Lilivel, Tompa Bélával, Bányász Ist. ánnal. Sorozatszám 285)

Hétfő: **Ezüstsírály** (Sorozat 286)

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Kedd és szerda, július 7 és 8. **Koenigsmark.** I. rész, 6 felvonásban. Monumentális szalondrám. káprázatos rendezéssel, Pierre Benoit regénye után. Főszerepben Hugette Duflos és Jaque Cotelain.

Csütörtök, július 9. **Koenigsmark.** II-ik és utolsó rész, 6 felvonásban.

Urania-mozgó. Kedd és szerda, július 7 és 8. **Szent Mihály.** Monumentális drám, 6 felvonásban, egy gróf életéből. Főszerepben Szeislav Petrovich.

Csütörtök, július 9. **Maciste Imperatore.** Szalondrám, 7 felvonásban, káprázatos fnyűzéssel. Főszerepben Maciste.

Bucuresti
LUTHER söresarnok
megnyilt
Piaa Mihaiu Viteazul (Széchenyi-tér) **18.**
A Tornavivódával szemben

Mossa hirdetés



Aradi

árumintavásár

és butorkiállítás

1925. aug. 1-10.

75% utazási kedvezmény.

Gazdasági kiállítás. Koncertek, theatrialis szórakozások és rádió. Sportesemények és ünnepek. Országos kongresszusok és nagygyűlések stb.

Jégszekrények

nagy választékban kaphatók

Grünwald Jakob

bádogáru üzemében,
P. Mihai Viteazul 13.

Zsoldos tanintézet

Az ország legrégibb és legjobb előkészítő tanintésete. Teljes anyagi felelősség mellett készít elő középiskolai magánvisgákra, ösztöndíjra vidéki tanulókat is.

Budapest, VII, Dohány-u. 84. Tel. I. 124-47.



Sportolók!

A régi jólismert és megbízható sportáruháznál

Ioan Darlau, Bukarest, St. Academiei

Rendkívüli olcsó áron kerülnek eladásra: labdák, boxkeztyűk és cipők

Chrom futball-labda, belső gumival..... Lei 200

Chrom futball-labda, be títá-va..... " 260

Chrom futball-cipő..... " 400

Belső gumis..... " 50

Lábszárvédő..... " 80

Ugyazintén bármily sportfelszerelés és javítások.

Tegyei egy próbarendelést és meg fog győződni az elsőrangú minőségről — Árjegyzék ingyen

Moulin Rouge

Bukarest, Bul. Elisabeta No 25.

Megnyitotta legszebb

amerikai terraszát

az ötödik emeleten. Legpompásabb kilátás. Variete színház Elsőrangú étkező, két zenek... árok.
A legkellemeset... sarnok.
Nyitva reggelig.

NYILTTÉR

E rovatban közöltektért a szerkesztőség se nmi nemü felelősséget nem vállal

Óvás!

Schützer Ákos, Girch Jenő és Friedmann Isidor hirdeti a győzők már nem állanak vállalatnak szolgálatában s így üzletkötésre és **pénzfelvételre jogosultsággal nem bírnak.**

Timisoara, 1925. VII/1.

Gyáripár,
Lapkiadó vállalat
és Hiteltudósító osztály.

Jeney Ferencz ur, lapánk volt felelős szerkesztője, lapváltalunk kötelezőtől **barát-ságos uton kivált.**

Timisoara, 1925 VII/1.

Gyáripár,
Lapkiadó vállalat
és Hiteltudósító osztály.

Farmodont fogkrém lerakata

Farmacon nagydrogueria

Timisoara

1748 4

Tanítanak,

szórakoztatnak
gyönyörködtetnek!

Dr. Dienes László: Művészet és világnézet	100
Schnitzler: Elza kisasszony (Egy zsidóleány története)	132
Lacratelle: Silbermann (Egy zsidófiu története).....	80
Schnitzler: Garlan Berta asszony	160
Lagerlöf: A császár.....	140
Victor Hugó: A párisi Notre Dame I-II.	360
Benedek: Erdélyi történetek	176
Tabéry: Szarvasbika	176
Multatuli: Havenclar	198
Bashkirtseff: Mária naplója	176
Spunda: A halottbűvölő	176
Biró: Vizözön	48
Strindberg: Krisztina	110
Gogoly: Tanyai esték.....	154
P. Benoit: Atlantis	176
Móricz Zsigmond: Pillangó.....	150
Hemon: Maria Chapdalena	160
Gerald: Szeretni.....	176
" Ezüstlakodalom	176
" Te meg én	176
A. France: Elbeszélések	24
" Az istenek szomjaznak	120
" Pártúrő angyalok	132
Sztrokay: A rádió	36
" Kis elektrotechnika	36
Thiering: A textilipar	100

Kaphatók az

Uj Kelet könyvosztályában, utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett

Üzlethelyiség

főutcán azonnal kiadó. Bővebbet „Rador Publicitate“-nál, Str. Memorandului (v. Unió-u.) 12.



Manométerekkel

és mindféle mérőműszereket készít, javításokat vállal... GÁSPÁR műszerész, Arad Str. Horia I. (v. Széchenyi-u.)

Suche in allen Zweigen der Hauswirtschaft tüchtigen Fräulein, deutscher Mutter-sprache zu 2 Kinder im Alter von 2 und 4 Jahren. Gehalt nach Übereinkommen. — Eintritt sofort. Anträge erbeten an Adresse Herz Henrik, Petroseni 9377

jég 500 q és boros hordók eladó. Előnyös fióküzlet, Regele Ferdinand 83.

Kereskedők figyelmébe! „Covay” férfi fehérnemű készítő, confectionál küldött anyagokból legmodernebb bécsei szabású ingeket. Gyors szállítás. „Covay” Timisoara, 8 Crai No 7. 9381

Több üzlethelyiség kiadó, Regele Ferdinand 83.

A ma legátfogóbb, legtudatosabb, legszelebb skálájú írójának

Wells-nek művei

Table with 2 columns: Title and Price. Includes 'Fölszabadult világ', 'Az új Machiavelli I-II', 'A szerelem és Lewishám ur', etc.

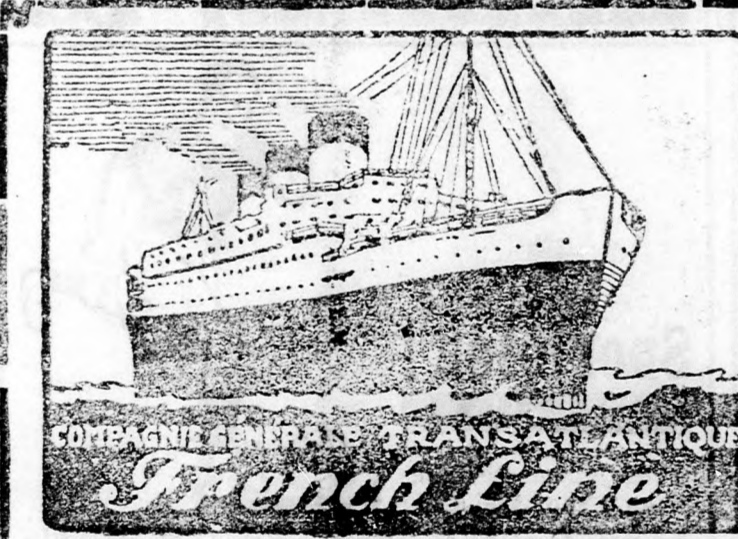
Kaphatók az Uj Kelet Könyvoszlályában.

Természetes ásványviz. Celestin

VICHY Grand-Grille Hopital

Ovakodjunk az utánzatoktól. Vichy-Etat só lúgava, emészthető viz házi elkészítése. Vichy-Etat pastillák evés után elősegítik az emésztést.

A francia állam forrása. bevál: csomag, hólyagtartalmaknál, cukorbetegségek, izületi fájdalmaknál... Vichy-Etat só lúgava, emészthető viz házi elkészítése.



Luxusutazás — Gyorsutvonatok a francia kikötőkből: New-York — Canada, Guba — Mexiko, Venezuela - Haiti - Antillák, Marocco - Algir - Tunisz és más kikötőkbe. Információkkal és jegyekkel szolgál: „SARNIA” S. A. Bucurest, Pasajinul Comédia, Táviratcím: Transatluc. Rador 359

APRÓHIRDETÉSEK

Magyarul közlémény egy szöveg, vastagabb betűvel 6 lej. Legnagyobb apróhirdetés 20 lej. Állásajánlatoknak 50% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Nőül venne 50 éves özvegy kereskedő, ki 200.000 lej vagyonnal és teljes bevételekkel rendelkezik, 45 év körüli gyermektelen, hasonló vagyonnal bíró zsidó nőt. Esetleg vilékre is benősilna. Megkereséseket „Szorgalmas” jellegre a kizáróba kérek.

Eladó. Gherlén (Szamosújvár) Főter közelében 40 éve fennálló jó forgalmu fűszere- és vegyes áru üzlet 4 szobakonyha lakással és mellékhelyiségekkel, Herschkovits Adóf. 9315

Vigyázat! Első nagyszabeni מתי כשרה. Hus és hal konzervek, melyet lezet hidegen és melegen fogyasztani. Utazóknak nagyon alkalmas. Postai megrendeléseket pontosan eszközök. Vizonteladók nagy árak drézmény. Bármilyen mennyiségben kapható. Árjegyzék és מתי כשרה kívánata ingyen. Eljovits Mózes, Sibiu, St. Gusztávei No 32. 9371

Keresetek. rőcs és rövidára szakmában, kirakatrendezésben írtas segéd azornára, legkésőbb aug. 1-re. Jobb erők ajánlkozza ak Goldberger, Zsibó. 9370

Tevékeny könyvnyomdász önálló munkaadó, amerikai tégelysajtógéphez, csekély tőkével (szombati munkaszünet, társnak keresztek. „Feld” könyvnyomda és első nagyszabeni blyegzőgyár, Sibiu. Hermes 13711

Zongora új, használt, javítás, hangolás, szállítás. Triska I. zongorarakta. Cluj, Str. Saguna 14. Telefon 19. Zongoraszekek kaphatók. Azonnal átadható ipartelepnek is alkalmas 2 szoba konyhas lakás és 120 m² műhely vagy raktárhelyiség. 720 m²-es telkekkel, valamint: 3 szép fekvésű, építésre alkalmas, engedélyvel felosztott üres telek olson eladó. Értekezhetni: Str. Mir n Costin (Apr) 4. szám alatt. 9356

Kereselek megvételre 3-4 szobás, fűdőszobás beköltözhető házat. Cím a kiadóban.

TOILE TARARE A. G. B. védjeggyel ellátva. olcsóbb, mint az utánzatok, emellett kiválóbb minőségű és sokkal tartósabb. Kérje mindenütt fenti védjegyet. Gyártja: SUCC. d'ALBERT GODDE BEDIN & Co. Nagybani eladás. Bukarest, Strada Carol No 70. Nagybani eladás. Rador 2467

Szerkesztővital... Készítők... 1925 július... Három románk... szerű keny... kisebbség... vákia leg... gyöngye sz... moltalans... falu roma... jesen felsz... gáriában... nak már... zete, de h... nak, min... két ország... cuja és B... ják keres... illetőleg e... Alig m... adna hirt... segélykiált... ról toloko... a románok... lelkiismer... meghataln... lyik roma... mak, amel... manok til... hajszálnyi... élő kisebb... mai száma... jedelmes... „Timoc” n... tettek a n... A mer... társait a... Mindenke... fel a mem... rök uralon... guk i-ko... törölte a r... állított fel... román tan... ték és csu... Romániába... ket haszn... — An... — hogy t... és leányok... irnak elő... kek mind... szen roma... kell járja... A mem... sorakoztat... ban a rom... rális és ga... Különösen... kal a diák... Romániába... kat a legk... badságukto... zák, egysz... román diá... nulását me... Az ink... sajtóval sz... lapoknak b... de a Bulgá... betiltják... Minder... végződik... ják a bulg... helyze-tét... sebség lo... annak mit... az állampo... is. A mi e... szövetség,